



דברי הגמ' מגילה, תקנת עזרא שקורין בקללות דתו"כ לפני ראש השנה ◊ ומשני שם דאיכא ב' ראשי שנה ◊ דברי הגמ' ששתי הלחם בעצרת מרצין על פירות האילן ◊ מתקשה בזה דחטה הוא בכלל תבואה ולא פירות ◊ מביא דבריהם ז"ל שע"י חטא אדה"ר ירדה החטה מתורת אילן לתבואה ◊ דברי רש"י ששתי הלחם מרצה על חטא אדה"ר שהיה ע"י חטה ◊ מבאר לפי"ז הטעם שמביאים מן החטה דוקא.

◊◊◊

מתקשה למה מתבטא פגם החטא בחטה ◊ עיקר המזון הוא חטה ◊ התערובת טוב ורע גרמה פסולת תוך המזון ◊ דין מרחיקין מצואתו משיש בו דעה ◊ מבאר שהאילן הוא לעולם משא"כ זרעים ◊ דברי הריטב"א בענין זה ◊ דברי ספר מעלות התורה במה שהתורה נמשלה לעץ ◊ מזון האדם תליא בערך חיותו ◊ לפני החטא חיותו היתה נצחית וכן מזונו ◊ כי האדם עץ השדה ◊ חוזר לבאר ענין יום הדין על פירות האילן ויחודה לעצרת דוקא.

◊◊◊

### עצרת נמי ר"ה היא

**איתא** בגמ' [מגילה ל"א, ב'] תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושבתורה קודם ראש השנה. מאי טעמא אמר אביי ואיתימא ר"ל כדי שתכלה השנה וקללותיה, בשלמא שבמשנה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה, אלא שבתורת כהנים אטו עצרת ראש השנה היא, אין, עצרת נמי ר"ה היא דתנן ובעצרת על פירות האילן. והנה מבואר בגמ' דאיכא ב' ראשי שנה, חדא באחד בתשרי, ושנית בעצרת, דכיון שהוא יום הדין על פירות האילן שמעינן שיש בה שם ותורת "ראש השנה".

**ויש** להקדים בזה, דהנה איתא בגמ' [ראש השנה ט"ז, א'], תניא א"ר יהודה כו' מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח כו' ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא, אמר הקב"ה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות האילן כו'. הרי מפורש שקרבן שתי הלחם שהוא מן החטה מרצה על פירות האילן, וזה צ"ע דהא חטה היא מן התבואה כמבואר בגמ' [ברכות ל"ז, א'] הכוסט חטה מברך בורא פרי האדמה, וא"כ היכי קאמר שמרצה על פירות האילן.

### עץ שאכל ממנו אדה"ר

**אמנם**, הענין מפורש בדבריהם ז"ל במדרש [בראשית רבה, ט"ו, ז'], וז"ל, מה היה אותו האילן שאכל ממנו אדם וחיה, ר"מ אומר חטים היו כו' ר' שמואל ב"ר יצחק בעי קמי ר' זעירא כו' א"ל אפשר חטים היו, אמר לו הן, א"ל והכתיב עץ, א"ל מתמרות היו כארזי לבנון כו', עכ"ל. הרי מפורש בדבריהם ז"ל שקודם חטא עץ הדעת היתה החטה בכלל פירות האילן ולא בכלל תבואה, אלא שע"י החטא אבדה מעלתה וירדה מתורת עץ לתורת תבואה.

**ובאמת** היינו כמו שאמרו ז"ל (ב"ר פ"ב, ו') שאחרי החטא נתמעטה קומתו של אדה"ר, הרי כדרך שנתמעטה קומתו של אדה"ר כך מאכלו ירד ממדרגתה ונתמעטה החטה ממעלת עץ לתורת זרעים. ונמצא לפי זה שהריצוי על פירות האילן שפיר מתקיים ע"י החטה, מכיון שקודם החטא היתה החטה באמת בכלל פרי העץ. אלא שצריכים להבין למה מביאים דוקא מן החטה דכבר פקע ממנה השם עץ ועכשיו איננה אלא בכלל זרעים.

**אכן** דבר זה מתבאר מתוך דברי רש"י, דהנה יעויין עוד ברש"י שם, וז"ל, שתי הלחם ירצו על פירות האילן שהן מתירין להביא בכורים שאין מביאין בכורים קודם לעצרת דכתיב בכורי קציר חטים, ואני שמעתי דרבי יהודה לטעמיה דהא אזלא כמ"ד בסנהדרין [ע, ב'] עץ שאכל אדם הראשון חטה היתה, עכ"ל. הרי דכיון שחטא אדה"ר היה ע"י חטה, ממילא מביאים שתי הלחם שהוא מן החטה כדי לרצות על חטא עץ הדעת. ופנימיות ענינה הוא, שהטעם שבא הריצוי דוקא ע"י חטה הוא כדי לתקן מה שנפגם ע"י החטה.

### מתבואה לפירות האילן

**והענין** מובן היטב עפ"י מדרשם ז"ל הנ"ל, דכיון שחטא עץ הדעת גרם שתמעטה קומתה של החטה, ממילא עיקר הריצוי מחייב תיקונה, ונמצא שע"י הקרבת שתי הלחם בעצרת שפיר מתברכים פירות האילן, דכיון שתכליתה היא לתקן פגם החטה ולהעלותה שוב מהשם "תבואה" להשם "פירות האילן", ממילא טמון מיניה וביה תורת

## ר' אפיקי מים בעצרת על פירות האילן

ריצוי על פירות האילן. ולפי"ז אתי שפיר מה שמביאים חטה ולא שאר פירות האילן, שהרי הקרבת החטה גופא מתקן מה שנפגם בהשם "פירות האילן" מחמת החטא.

**והשתא** דברי רש"י ודברי המדרש עולים בקנה אחד, דודאי הטעם שמביאים שתי הלחם מן החטה הוא משום דר"י לשיטתיה קאזיל שעץ הדעת חטה היתה, וממילא דוקא ע"י החטה יתקון החטא, אלא שדרך תיקונה הוא שהקרבן גופא אתי להעלותה לדרגתה האמיתית של פירות האילן, והרי פשוט שמכח זה מתברכים פירות האילן.

**ונמצינו** למדים עכ"פ שעצרת הוא זמן תיקון חטא אדה"ר אשר על כן מביאים שתי הלחם מן החטים כדי לתקן חטא עץ הדעת. ואמנם ענין זה מפורש בגמ' נעבודה זרה כ"ב, ב' ושבת קמ"ו דאיתא התם בשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא כו', ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, עובדי כוכבים שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן, ופרש"י ונתקנו מכל מום כדכתיב כולך יפה רעיתי ומוס אין בך.

**והנה** לפי"ז למדים אנו יחודה של חג השבועות שנקרא ראש השנה, דכדרך שיום א' בתשרי אקרי ראש השנה כיון שבו נולד אדה"ר<sup>1</sup> כך עצרת אקרי ר"ה כיון שאז חזרה דרגת אדם הראשון קודם החטא כשפסקה זוהמתן בעת מעמד המקודש נועין היטב תוספת ביאור בזה בענין כ"ו. וזהו שפירש"י שר"י לטעמיה אזיל דעץ שאכל אדה"ר של חטה היתה וממילא נצטוונו להקריב שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו פירות האילן, דכיון שתכליתה של עצרת היא להגיע שוב לבחינת "פסקה זוהמתן", הרי הדרך להגיע לכך הוא ע"י קרבן שתי הלחם מן החטה, שע"י מתעלה החטה לדרגת פירות האילן כקודם החטא.

### יוסיף דעת יוסיף מכאוב

**אלא** שענין זה צריך פירוש וביאור למה מתבטא פגם החטא במהותה של החטה שאבדה מעלתה וירדה מתורת עץ לכלל זרעים. וגם אמאי משמש ענין זה כתורת עיקר בנחות דרגה של אדם הראשון.

**והנראה** בביאור הענין, דהנה מבואר בגמ' [עין תענית ח', ב'] דמאן דיהיב חייה יהיב מזוני, והיינו דכיון שחיות הנבראים תליא במזון, ממילא כדרך שהקב"ה יהיב חייה, כך הוא ממשיך חיותם של כל בעלי חיים ע"י השפעת מזונם<sup>2</sup>. והנה עיקר מזונותיו

1. ועיין היטב בדברי הר"ן מס' ר"ה דף ט"ז שמבאר ענין יום הדין מכח זה.

2. [ועיין בתוס' יו"ט (ברכות פ"ז, מ"ג) וז"ל, דבברכת הזימון תקנו אלקינו ובברכת התורה ה', אמנם זה מבואר כי המזון הדין נותן לכלכל את בראיו ולפיכך תקנו זה השם שהוא מדרת הדין והוראתו אלקות ואדנות אבל התורה לא נתנה אלא בחסדו כו'. ע"כ. הרי שהדין נותן דכדרך שנותן חיים כך מחוייב

## אפיקי מים • ענין כ"ה • ריא

של אדם הוא חיטים, כמפורש במדרש נהיילן מה היה אותו האילן כו' חטים היו כד לא הוה בר נש דעה אינון אמרין לא יוכל ההוא אינשא פיתא דחיטי מן יומי כו', עכ"ל. והוא כמבואר בגמ' [סנהדרין ע', ב'] דאין התינוק יודע לקרא אבא עד שיטעום טעם חטה, הרי שהדעת אינה נכנסת באדם אלא כשמתחיל לקבל מזונו והמשך חיותו ע"י חטה. ונמצא מפורש שאין האדם בכלל "בר דעה" אלא כשחיותו מגיעה לבחינה שהיא זקוקה למזון של חטה.

**אלא** שאחרי חטא עץ הדעת נתערבו הדעת של טוב ורע והרי מאז אין הדעה צלולה עוד, ונמצא שע"י החטה נכנס בו דעת טוב ורע בתערובת נוכמו שהעתקנו בהג"ה בשם הנפש החיים), ומהאי טעמא איתא בגמ' [סוכה מ"ב, א'] קטן שיכול לאכול כזית דגן מרחיקין מצואתו דכתיב יוסיף דעת יוסיף מכאוב והיינו דכיון שהחזקת חיותו היא ע"י דגן, ממילא נכנס בו דעה עם האפשרות של "יוסיף מכאוב", שהרי אחרי חטא עץ הדעת לא יתכן להיות בר דעת אלא דרך תערובת של טוב ורע. וזהו יסוד דין ההרחקה מצואתו, דכל שאין חיותו מזוככת, מוכרח שגם מזונו יש בו פסולת מתולדת ה"דעת רע" שיש בו.

**אלא** שדין זה אמת ויציב אחרי חטא עץ הדעת כיון שמאז והלאה הרי תולדות החיים והמות נתערבו יחד, אבל קודם החטא, הרי כדרך שחיותו של אדה"ר היתה חיות נצחית, כך מזונו החזיק את חיותו בדרך שאין בו פסולת<sup>3</sup>. ולפי"ז למדים אנו שאחרי חטא עץ הדעת נפגמה עיקר מאכלם, וזהו הביאור בדברי המדרש הנ"ל שלפני החטא

כביכול להעניק מזון כדי שיחיו, ובוה יובן פירוש נוסח ברהמ"ז ומכין מזון לכל בריותיו "אשר ברא", דלפי"ז הכוונה היא דכיון שבראם, ממילא הדין נותן שיכין גם מזונם.]

3. ואיתא בנפש החיים [שער ב' פ"ח ח"ל בקיצור, וכמו שענין חיבור וקיום נשמת האדם בגופו הוא ע"י אכילה ושתייה ובלתם תפרד ותסתלק הגוף כן חיבור עצמותו ית' אל העולמות כו' כדי להעמידם ולקיימם כו' גזרה רצונו ית' שיהא תלוי בעסק התורה ומעשי המצות ועבודת התפלה של עם סגולה כו' שהן המה ענין אכילה ושתייה אל העולמות כו' הכל לפי רוב המעשה של עם סגולה שהמה מתקני ומאחדי העולמות שיהו ראויים לקבל שפעת האור כו' כענין המזון שהוא מוסיף כח בגוף ומעדן אותו כו', וכן אמר המגיד להב"י בענין המן דכל הנבראים צריכים מזון כו' והא מזונא דספירין אידיה תורה ומע"ט דעבדין לתתא.

וכתב עוד בהגה"ה, וכ"ה לפי זה הערך ממש ענין אכילת האדם למטה נקי חך מסיג פסולת כפי ערך מזון העולמות ממעשיו הזכים אם מעט ואם הרבה. ולכן קודם חטא אדה"ר היו מאכליו מבוררים ונקיים מכל סיג ופסולת, ואמרו [סנהדרין נ"ט, ב'] שהמלאכים היו צולין לו בשר ומסננין לו יין כו' ואחר החטא שעירב רע בטוב במזון העולמות כתוב וקוץ ודרדר כו' ומעין זה זכו דור המדבר קודם חטא העגל בענין המן שהפיג גם שאר המאכלים ונבלע באברייהם כמשור"ל בפ' יה"כ [ע"ה, ב'] אלא מה אני מקיים ויתד תהיה לך כו' לאחר שסרחו. וכן ארז"ל [שבת ל', ב'] שלעתיד לבוא עתידה א"י שתוציא כו' עכ"ל. הרי שמאכל האדם מתלי תליא במעשיו הטובים, ובה במדה שהאדם מחובר לשרשו העליון, כן בערך זה מזונו יותר מוזכך ומקורית.

## ריב אפיקי מים בעצרת על פירות האילן

היתה החטה בכלל פירות האילן, ואחריה נעשית תבואה בעלמא, שהרי יסוד ענינה הוא שהחיות נתערבה עם צד הרע של הבריאה, וענין זה נתבטא בהבדל שבין אילן לזרעים, וצ"ב תוכן הענין.

### עץ לא מכליא קרנא

**והענין** נראה, דהנה הנפ"מ בין אילן וזרעים היא, שחיותה של אילן היא לעולם, דאפילו אחרי לקיטת הפירות, הרי הקרן קיימת בו ועדיין אפשר להצמיח ממנה עוד ועוד, משא"כ תבואה דמכליא קרנא ושוב לא נשאר בה שורש של חיות אחרי צמיחת הדגן.

**ואמנם** מפורש בריטב"א (ראש השנה י"ב, ב) שחילוק זה הוא הקובע בהלכות זרעים, וז"ל, וא"ת מפני מה הלכו באילנות לכל דיניהן בתר חנטה חוץ מעונת המעשרות, והלכו בתבואה אחר שליש לכל דבריה נחדש ושביעית וכיו"ז, ואמר מורי הרב נר"ו שהאילן כבר הוא גדול ונוטע ושרשו בארץ גזעו שותה ומתרוה בכל גשמי שנה ומשהגיע לחנטה כבר קיבל כל יניקתו הצריכה להביא הפרי לכלל שלמות ומעצמו הוא ממשיך יניקתו וגומר פריו מכאן ואילך הלכך אעפ"י שהפרי עצמו לא קבל שלימות להיות גמר פרי לענין עונת המעשרות השתא הוא דבעי גמר פרי בפועל וליכא, אבל בדברים אלו מעתה יש לו שלימות גמר פרי בכח ולפיכך די לו בכך, אבל תבואה עד שלא הביאה שליש אין חשוב שיהא לה שום שלימות ואפילו בכח כי אין לה גוף עיקרי ניטע בארץ לקבל עצמו יניקה ושרף מעתה לגמור בהם פרי שלה מכאן ולהבא כו', עכ"ל.

**הרי** מפורש בדבריו דכיון שכח הצמיחה של האילן הוא מיניה וביה והפירות יונקים ממה שכבר איתא תוך העץ, ממילא דיינין ליה להפרי כאילו הוא חלק מהעץ וכבר איתא בעולם. משא"כ זרעים שאין בהם "נטיעה" בארץ, אלא שכל מציאותה היא החטה עצמה שיוצאת מן הזרע, ממילא איננו רואים את התבואה בתוך הזרע, שרק כשיוצא אל הפועל חשיב בא לעולם. הרי שפרי העץ מחובר לגמרי אל שרשו משא"כ זרעים.

**ובספר** מעלות התורה (לר' אברהם אחי הגר"א) מתחיל ספרו בביאור מה שהתורה נמשלה ל"עץ חיים", וכתב שם שהתורה דומה לעץ, דהנה מצינו גבי העץ ששורש אחד מתפשט לכמה ענפים וכל ענף וענף לכמה שרביטים, וכל שרביט ושרביט לכמה פירות, וכל פרי יש בו כמה וכמה גרעינים, וכל גרעין יש בו כח להוציא אילן שלם השרשים והענפים ושרביטין ופירות וגרעינין בתוכם עם כח המצמיח עוד אילן וכן לאין תכלית, וכל זה הוא תוך כדי אכילת פירותיה. וכך הוא גם בדבורי התורה והמצות שכל דבור ומצוה כולל כל המצות והדבורים, יעו"ש. ומתבאר מתוך דבריו שתורה נמשלה לעץ כיון שהעץ הוא לעולם ומושרש בגרעין אחד הכח להוציא פירות עד אין תכלית גם בהיות

פירותיו נאכלים. והיינו דכתיב "וחיי עולם נטע בתוכינו", שלשון נטיעה שייכת לאילן, כנ"ל, וכך מתבטא ענינה של "וחיי עולם". ואמנם לענין שכר הנצחי של גן עדן כתיב "ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם", הרי שגן עדן נקרא מקום של עצים.

**והנה** עומק ההבדל בין היות האדם ניזון מפירות העץ דלא מיכליא קרנא לבין היותו ניזון מתבואה דמכליא קרנא הוא, שבאמת כשחיותו של אדם היא בדומיא דאילן, הרי לעולם איננו מנותק מן החיים, והריהו נטוע לעולם בבחינת שורש שיכול לעשות פירות תדיר, והרי כל זמן שחיותו היא בדרגה של "חיים לעולם", הרי כמו כן הוא יונק חיותו ממאכל הדומה לזה שמחובר למקור החיים שעושה פירות תדיר ולא נפסק חיותו לעולם, (והוא כמשנ"ת בשולי הגליון בשם הנפה"ח שזיכך מאכלו של אדם הוא כערך מעשיו הטובים).

**ומעתה** לפני שנתגרש אדה"ר מגן עדן היה מאכלו בדרגה של חיות נצחית דהיינו ממזון שמחובר למקור חיותה, ושתמיד אחוז בה האפשרות להיות מקור לעוד פירות. וכמו כן עץ הדעת טוב ורע שהיה חטה, היו "מתמרות כארזי הלבנון", דכיון דאדה"ר הוה קאי בדרגה שהוא עצמו היה מחובר למדת חי העולמים, ממילא עיקר מאכלו נשוא זגן היה בדרגה של עץ שבבחינת "חיים לעולם", אבל אחרי שסרח, נתמעטה קומתו וניתק ממנו עוצם החיבור לחיות הנצחית, ונעשה בן מות, וממילא כדרך שבטלה שייכותו למקור החיות ולא היה "נטוע" עוד, כך ירדה מאכלו בנחות דרגא ששוב אין בה מעלת נטיעה. וזהו הענין שהחטה אבדה מעלתה מחמת החטא, וירדה מאילן לזרעים דמכליא קרנא.

### פרי מעלליהם יאכלו

**ואמנם** בקרא כתיב (דברים כ') כי האדם עץ השדה, ומבואר בקדמונים [גו"א למהר"ל בראשית ט', כ"א, ושם בספר מעלות התורה וע"ע בריש ספר סערת אליהו לר' אברהם בהגרי"א] שפירושה כפשוטו שהאדם נקרא על שם העץ, והיינו שתכלית האדם היא להתדבק ב"חי העולמים" בדרך שהוא עצמו נעשה מקור ושורש להוליד פירות, וכן מבואר בגמ' [סוטה מ"ו, א'] עה"פ אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו, שמצות ומעשים טובים הם פירותיו של האדם.

**ותוכן** הענין הוא ע"ד משנ"ת [בענין ל"ז] שתורה ומצות ב' בחינות נפרדות הן, שהתורה היא מציאות העליונה כמות שהיא והוא למעלה ממסגרת עולם דלמטה, ואילו "מצות" היא היציאה לפועל של "תורה" תוך מהלכים הטבעיים על ידי שכלי המעשה והגוף מצטרפים למציאותה. ותכלית עבודת המצות היא שהמציאות של תורה תתגלה

## ריד אפיקי מים בעצרת על פירות האילן

לגמרי למטה עד שכל הטבע כולה יהפוך לתורה<sup>4</sup>. וזהו הביאור שמצות ומע"ט חשיבי פירות, דהיינו פירותיה של תורה, כי קיום המצות מוציא לפועל מציאותה של תורה ע"י הגוף הטבעי, ומתגלה עי"ז אור העליון במקומות שלכא"ל ליתא<sup>5</sup>, והרי כשהאדם "עץ השדה" מתיצב בצורה שהוא מחובר לגמרי לשורשו ונעשה מקור אמיתי לפירות, אזי תולדותיו הם כיוצא בו בדרך שבחינת "וחי לעולם" חלה תוך הפירות, דכיון שהעץ מחובר לחיות הנצחית ממילא הפירות ג"כ חובקים בתוכם חיות זו.

**והשתא** מובן היטב מה שעצרת הוא יום הדין על פירות האילן, שהרי נתבאר שבעצרת חוזרים אנו לדרגה של מעמד הר סיני שפסקה זוהמתן וחזרו למקורם העליון בדרגת "וחיי עולם נטע בתוכינו" (נמפורש בגמ' שהוריד הקב"ה טל של תחי', ואמנם חזרו למדרגת תחיית המתים דלעת"ל). ולפי"ז נידונים אנו כמה מתיצבים אנו שוב בדרגה של "וחיי עולם נטע בתוכינו", שאם נתחדשה חיותינו בדרך שהיא מחוברת לגמרי לעץ החיים, אזי שייכים אנו למהלך של "ואכל מעץ החיים וחי לעולם", וממילא פירות האילן ג"כ מתייחסים לחיותה של תורה הנצחית והרי פשוט הדבר שענין זה מתבטא בפירות האילן הגשמיים, וכמשנ"ת, שאם צורת האדם שייכת לחיות כזאת דלא מיכליא קרנא, והיינו שכל רגע ופרט של מציאותו מחזיק ה"לעולם" שבו, הרי כמו"כ מזוונותיו נהפכים להיות חטה כזאת דלא מיכליא קרנא, אבל אם מהותו היא בכלל חיות שאינה נטועה, ולא נתגלה בו שהיא נצחית, אזי יניקתו באה מחטה דאהני ליה רק לשעתא.

**וזהו** המבואר בדברי רש"י הנ"ל דמה שמביאים שני הלחם מן החטה לרצות על פירות האילן הוא ר"י לשיטתיה ומונח בזה ג"כ ריצוי על חטא עץ הדעת, שהרי במדה שהוא מעלה החטה לאילן, כן מתוקן זוהמת חטא עץ הדעת, וממילא מתברך לו פירות

האילן<sup>6</sup>



4. ועיין היטב תוספת ביאור בזה בענין כ"ט ועוד.

5. [והרי פירותיו ותולדותיו של אדם הם החידוש של המשך מציאותו אל חוץ ממנו. ועד"ז מובן שתולדותיו של אדם האמיתיים הם המשך מציאותו האמיתית, והרי כל חלק מגופניותו שהופך להיות מציאות של תורה ע"י עבודתו, הרי הוא מחדש ומגלה יצירה חדשה שעד כה לא חלה בו אותה מציאות. וכשאמנם נהפך על ידו להיות מציאות נצחית מקרי שפיר "תולדותיו כיוצא בו".]

6. א.ה. וכתב השל"ה בסדרו [בדיני חג השבועות], וז"ל התולעת יעקב דף נ"ח ודע כי כמו שבר"ה רצה הקב"ה להשגיח ולדרוש מעשה בני האדם כי הוא יום הבריאה הראשונה וחדוש העולם כמו שתקנו לומר זה היום תחלת מעשיך כו' כן רצה ביום מתן תורה שהוא מורה על חידוש העולם להשגיח ולדרוש על מעשה העולם ולדון על פירות האילן כו' וכבר ביארנו כי הפירות ההם הנשניות הפרוחות מאילנו של הקב"ה והעולם נידון ביום זה על התורה שניתנה בו שבטלו עצמם ממנה והוא אמרם על פירות האילן בלא השלימם תורה ומצות כראוי.

